

Lønningerne ere satte saaledes, som de ere. Hvis det skulde være Vægmand, saa vare saa høje Lønninger som de foreslaaede aldeles overflødige eller unødvendige; det er mere end nok, hvad der er foreslaaet i Jolkethinget, vel ikke med Hensyn til Diarier og Besørvingsgodtgjørelse, men vel med Hensyn til selve Lønningen. Jeg mener ikke, at der behøves Mand med akademisk Dannelselse til at inspicere Almueffolerne; det kan enhver oplyst Mand gjøre; han kan bedømme, om Børnene have naaet det Laamaal af Kundtskaber, som fordres for, at de kunne være nyttige Borgere i Staten; dertil kan vælges hvilken som helst oplyst Mand, han være Præst eller Skolelærer eller endog en Almuesmand, som har en lidt sybligere Dannelselse, enten fra en Højskole eller fra et andet Sted, end den, som almindelig meddeles i Almueffolen; en saadan Mand kan meget godt paatage sig det Over at være Skoleinspektør. Men ved Siden deraf tror jeg, at en Overffoledirektør er nødvendig; thi det er i mine Tanker nødvendigt, at Kultusministeren har det i sin Magt at kunne udvænde en Mand, der kan se efter, om Skoleinspektørerne opfylde deres Pligt. Vi have havt to Overffoledirektører, og jeg kan ikke negte, at efter de Erfaringer, jeg har gjort med Hensyn til Skolevæsenet, have de to Mand virket særdeles meget godt; ikke fordi de kom i saa mange Skoler, men fordi Ingen kunde være sikker paa, naar Overffoledirektøren kom. Det hed bestandig: Nu kunne vi vente Mand snart; han er kommen til Aarhus eller Aalborg — eller hvor det nu var — og da der er Fernbane og Landeveie saa nær ved, saa kunne vi vente hans Besøg, hvert Dieblif. Det var ikke blot Lærerne, som passede paa nok saa nøiagtigt som ellers, men selve Sogneforstanderskaberne maatte se at faae Gymnastikapparaterne i Stand og være belavede paa Læsebøgerne til Skolen. Med Hensyn til Lønningen er der jo ikke meget at sige, ligesom der heller ikke er sagt meget deraf i Lovforslaget. Man har jo vel ment, at siden Loven af 1856 udkom, traengte Skolelærerne ikke til nogen Forbedring af deres Løn. Det vilde være meget utalnmelig, om man vilde negte, at der ved Skoleloven af 1856 foretoges meget til Gavn for Skolelærernes timelige Vel. Det maa med Taknemmelighed paakjønnes, at dette var Tilfellet, men man maa ogsaa lægge Mærke til den store Forandring, som der er foregaaet med Hensyn til Livsforholdene siden 1856, og naar man vil være billig og retferdig, og naar man vil stille Skolelærerne ved Siden af Andre, s. Ex. de mindre Gaardmænd, saa vil man se, at der nu er en større Forskjel imellem Skolelærernes timelige Vilkaar og de mindre Gaardmænds, end der var i 1856 og før 1856. Naar man tager Hensyn til Tidsskiftendighederne, tør jeg altsaa paastaa, at Lærerne ikke ere bedre lønede, ja maasse paa mange Steder ere flattere lønede nu, end de vare før 1856.

Herom er der imidlertid ikke Tale. Talen er jo om, at Lønningen skulde rette sig efter Lærernes Alder, og jeg tror da ikke, at det vilde gjøre noget godt Indtryk i de forskjellige Kommuner, dersom det, de yde til Skolevæsenet, ikke maatte blive i deres egen Kommune eller deres eget Sogn. Jeg tror ikke, at dette er praktisk, eller at det ret vel lader sig gjennemføre. Der er ogsaa en anden Bestemmelse, som er bleven fremdragen i de senere Aar, og som tidligere i mange Herrens Aider ikke er bleven overholdt; jeg sigter herved til Bestemmelsen om, at enhver Skolelærer skal kunne synge. Dette blev bestemt i 1814, men blev ikke overholdt i mange Aar, idet der blev ansat en Masse Skolelærere, som ikke havde Sanggaver. For Diebliffet er man, saa vidt jeg veed, temmelig streng i den Henseende ved Examensprøven, idet Vedkommende, som bedømmer Examensprøven i Sang, fordrer ikke saa lidt, og det er virkelig en Gene for mangen dygtig Seminarist og yngre Lærer, at han ikke kan blive Andet end Andenlærer, saalange han lever. Han kan ikke faae fast Ansættelse ved en Skole som eneste Lærer, medmindre han har Karakter for Sang, og dette skal han naturligtvis have for at kunne være Kirkesanger. Der findes mange Seminarister, som ere særdeles duelige og brave Lærere, men som ikke have Sanggaver, og der gives paa den anden Side Lærere, som have udmærkede Sanggaver, men som ere mindre duelige Lærere. Jeg tror ogsaa, at om end en Mand ikke har saa stærkt Bryst, at han kan være Kirkesanger, er det dog derfor ikke umuligt, at han nok paa en tilfredsstillende Maade kan lære Børnene at synge, og man maa jo ogsaa lægge Mærke til, at der er Andre end netop Seminarister, som kunne lære Børnene at synge. Skolelæreren kan jo maasse ogsaa have en Kone eller en Datter, som kan synge, og som han kunde tage med i Skolen for at assistere ham i Sångtimerne. Jeg vilde derfor ønske, at der kunde ske en Forandring, saaledes at de Seminarister, som ikke have Sanggaver, dog kunde komme i Betragtning med Hensyn til at faae fast Ansættelse, naar de ellers ere ordentlige, skikkelige og dygtige Folk. Jeg veed vel, at de ikke kunne ansættes som Kirkesangere, men Et er det at være Kirkesanger, og et Andet er at være Lærer i Sang i en Skole for mindre Børn. Desuden er der jo, siden vi have faaet Højskolerne, mange Andre, som leve at synge godt, og det er derfor ikke umuligt, at der kan findes en eller anden ung Karl i Kommunen, som Skolelæreren kan faae til at hjælpe sig i den Retning. Jeg mener saaledes, at naar han forpligter sig til at flasse den fornødne Assistance, burde han ogsaa have Ret til at komme i Betragtning med Hensyn til Ansættelse i Skolelærerembederne.

Jeg kommer dernæst til den sidste Paragraf, som angaar Statens Tilbud til Almueffolevæsenet,